

BESZÁMOLÓ

Budapest Főváros XVI. kerületének Drogellenes Stratégiájában meghatározott feladatok végrehajtásáról a 2014-2020 között évek időszakában

I. BEVEZETŐ

A 80/2013. (X. 16.) OGY határozat hatályba léptette a „Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020 – Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen” című dokumentumot. A Nemzeti Drogellenes Stratégiával összhangban Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a 198/2014. (VI.18.) számú Kt. határozattal jóváhagyta a „Budapest Főváros XVI. kerületének Drogellenes Stratégiája” (a továbbiakban: Stratégia) című dokumentumot.

A 2014. június 18-án elfogadott Stratégia a teendők szintjén a Nemzeti Drogellenes Stratégia mellett, a XVI. kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkája során szerzett tapasztalatokra, valamint a 2005. évi stratégiához készült, majd az azt követő 2009. évi iskolai drog-veszélyeztetettséget vizsgáló, és végül egy 2014. évi egészségmagatartásra vonatkozó szülők, tanárok és diákok bevonásával készült felmérésre épült. A helyi stratégia végrehajtás során, mely stratégia 2014-2020 évek közötti időszakra került meghatározásra, figyelembe lett véve a Nemzeti Drogellenes Stratégia prioritásai, elemei.

Az elfogadott Stratégia sajátosan a XVI. kerületi problémák és lehetőségek figyelembevételével fogalmazta meg az alapelveket, valamint a feladatokat. Ugyanakkor törekedett a lelki egészség fejlesztését, az alkoholprobléma és más viselkedési függőség kezelését célzó nemzeti stratégiákkal és programokkal való összehangolására.

II. A BUDAPEST XVI. KERÜLETI KÁBÍTÓSZERÜGYI EGYEZTETŐ FÓRUM

A XVI. kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) 2003. évben alakult meg, azóta is folyamatosan működik a kerületben. Jelenleg 17 tagja van, akik 6 intézményt képviselnek. Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat, Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, Erzsébetligeti Színház, BRFK XVI. kerület Rendőrkapitányság, XVI. Kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálat, Arany János Általános Iskola. Továbbá Kály-Kullai Károly a Sziget Droginformációs Alapítványtól szakértőként segíti munkánkat.

A KEF-nek koordináló szerepe van. Összehangolja a mentálhigiéniével, drog prevencióval foglalkozó, valamint a kábítószer problémákat kezelő intézmények munkáját, a helyi intézkedéseket és kezdeményezéseket. A KEF az a fontos láncszem, amely biztosítja a stratégiában megfogalmazottak megvalósulását. Mind a Nemzeti Stratégia, mind a helyi stratégia eredményességének legfontosabb letéteményese a helyi közösség. A helyi települési szinten történő összefogások és összehangolt cselekvések döntő módon tudják befolyásolni a probléma kezelését.

A KEF, mint döntés előkészítő, javaslattevő és koordináló szervezet fejti ki tevékenységét a kerületben. A KEF munkáját 3 fő koordinátor segíti, akik a Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal munkakörében e feladat ellátásával is megbízott köztisztviselők. A létszám meghatározásban szerepet játszott, hogy a Polgármesteri Hivatalt érintő fluktuáció e területet is érintette, ezért a folyamatos feladatellátás biztosítása érdekében 2 fő az Intézményi Irodától, 1 fő a Szociális Irodától segíti a szervezet működését 2018 nyarától immáron stabil állománnyal.

A KEF a Stratégiában megfogalmazott feladatok ellátáshoz az önkormányzat által biztosított források mellett a pályázat útján elnyert pénzeszközökhöz is hozzájutott. Az EMMI által a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok működési feltételeinek biztosítására, valamint a kábítószer-probléma kezelését célzó helyi stratégiák megvalósulásának előmozdítására kiírt pályázatokon az alábbi összegeket nyertük el:

2014. év: 500.000,- Ft;

2015. év: 500.000,- Ft;

2016. év: 883.990,- Ft;

2017. év: 873.000,- Ft.

2018. évben nem került sor pályázat benyújtására a feladatok torlódása miatt

2019. évben jelen beszámoló elkészítéséig nem került sor pályázat kiírására.

III. A HELYI DROGELLENES STRATÉGIA MEGALAPOZÁSA

2014. januárjában az Önkormányzat a kerület 14 iskolájában, pedagógusok, diákok és szülők kérdőíves megkérdezésével kutatást, helyzetfelmérést végzett. A kutatás során 1353 diák, 1289 szülő és 340 pedagógus töltötte ki az egészségmagatartással kapcsolatos kérdőíveket.

A résztvevők nagy számát tekintve a vizsgálat reprezentatívnak tekinthető, ám a szakiskolások, ami a legális és illegális szerek fogyasztása tekintetében a legérzékenyebb területnek számít, csak kis számban, mindössze 16%-os arányban szerepeltek a felmérésben.

A főbb kérdéscsoportok a következők voltak:

- Sportolási szokások
- Táplálkozási szokások
- Egészségkárosító szokások – diák – szülő
- Stressz-tűrés, stressz-kezelés
- Internet használat diák – szülő – pedagógus vélemény
- Szórakozás
- Gyermekek kapcsolatrendszere
- Kábítószerrel kapcsolatos ismeretek diák – szülő – pedagógus

A felmérés célja volt, hogy pontos kép alakuljon ki a 13-18 éves korosztály egészséggel kapcsolatos magatartásáról, és szüleik pedagógusaik véleményéről. Az eredmények figyelembe vételével hatékony cselekvési program összeállítása vált lehetővé, a stratégia mindhárom beavatkozási területén:

- Egészségfejlesztés, kábítószer-megelőzés;
- Kezelés, ellátás, felépülés;
- Kínálatcsökkentés.

1. Területi sajátosságok

A XVI. kerületben alacsony a lakósűrűség, vagyis a lakásállomány döntő többsége (80%-a) kétszintes, egy vagy néhány lakásból álló kertes ház. A lakások minősége, felszereltsége a fővárosi átlagot minden tekintetben meghaladó arányban jónak mondható. Az átlag feletti életkörülmények miatt a lakásállomány igen értékes, és ez a tény feltételezi a szociálisan kedvezőbb összetételű, magasabb státuszú lakónépességet (melyet alátámaszt az átlagosnál magasabb jövedelem-színvonal, az álláskereső alacsony, 2,1 %-os aránya is).

Mindazok, akik kapcsolatban állnak a drogszínterrel, a kerületben élő fiatalok drogérzékenységét alacsonyabbnak érzik, mint más fővárosi kerületekben. Kivételt jelent a 35-40 évvel ezelőtt a városrész közepén emelt Centenárium lakótelep és annak lakói. Az itt élő családok többsége más városrészekből költözött a XVI. kerületbe (javarészt az itteni nagyüzem dolgozói voltak), ebben a kerületben gyökértelennek mondhatók. Az elmúlt évek alatt itt felnőtt fiatal generáció tagjai közül többen a veszélyeztetett korcsoportokhoz tartoznak. A lakótelepi környezet hatásaként elkülönülésük a kerület többi lakójától vitathatatlanul igazolható.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni a kerület erősen vonzó adottságai miatt betelepülők csoportját sem. Közös jellemzőjük a szülők, a családfők átlagot meghaladó jövedelme, és az ezzel járó nagyobb elfoglaltságot igénylő munkakörök betöltése.

Gyermekeik esetenként több szabadidővel, több zsebpénzzel és nagyobb szabadsággal rendelkeznek hasonló korú társaiknál. Nem automatikusan következik be, de nagyobb az esélye annak, hogy az ilyen körülmények között szocializálódott fiatal élménykereső magatartása dominánssá válik, ha a családok élete hiányokkal terhes, és ennek következményeként beáll az értékvesztés állapota. A kerületben dolgozó családsegítők, védőnők és pedagógusok a fiatalok e csoportját is a legvesélyeztetettebbek közé sorolják. Ha a jó életkörülmények ellenére a gyenge tanulmányi eredmények, az alulmotiváltság, esetleg az évvesztés és a gyakori iskolaváltás is jellemzővé válik, akkor a rizikótényezők kumulációja eredményeképpen valószínűsíthető a kockázatkereső magatartás kialakulása. A veszélyeztetettség állapotának beazonosítása a pedagógusok, a segítségnyújtás az erre szakosodott intézmények feladata, majd a felismerést követően megfelelő célzott és javallott megelőzési technikák nyújthatnak segítséget.

A tanárok a kábítószer mellett az internetet tartják a gyermekek egészségére leginkább veszélyeztető forrásnak, megítélésük szerint (2014) a diákok 97-a sokat, vagy olyan sokat internetezik, hogy emiatt elhanyagolja egyéb feladatait.

Az iskolákban a társadalmi feszültségek, a családi frusztrációk hatása mellett, az iskolai kudarcok, a motiváció hiánya, valamint a deviáns minták növekvő befolyása a kortárs csoportokban számos esetben újabb kockázati tényezőként jelent meg.

A kerületben a legtöbb problémáról a szakiskola képviselői számoltak be. A segítség iránti igény általánosan fogalmazódott meg, mert a tanárok tehetetlennek érzik magukat a helyzetben, a diákok pedig nagy számban dohányoznak, isznak, és feltehetően nagyobb az illegális szerfogyasztás is körükben. Ezt a vélekedést széles körben végzett kutatási adatok is alátámasztották.

2. Drogérintettség a kerületben

A szerhasználat okozta problémákat az érintett területek szakemberei kisebbnek látták a fővárosi és az országos átlaghoz képest egyaránt. Azonban az országosan tapasztalható tendencia összességében helyi szinten is beigazolódik: a szerhasználók számának növekedése, és egyre fiatalabb életkorban történő szer-kipróbálás tapasztalható.

A pedagógusok úgy vélték a felmérés során, hogy már az általános iskola felső tagozataiban, akár a hetedik osztálytól kezdve is vannak droghasználók. A 2014-ben végzett egészségmagatartás felmérés eredményei is alátámasztották vélekedésüket, mivel a megkérdezett diákok már a 13 éves korosztályban is többen válaszolták, hogy egyszer, vagy többször kipróbáltak valamilyen kábítószer.

A rendőrség információi szerint a kerületben továbbra sincsenek kábítószer fogyasztásra kitüntetett területek, a fogyasztás helyszíne vélten továbbra is a lakások, házibulik világa. Ugyancsak a rendőrség véleménye alapján a kerület továbbra is célpontja a drog megszerzése érdekében elkövetett vagyon elleni bűncselekményeknek.

A pedagógusok, pszichológusok, családgondozók, gyermekvédelmi központ munkatársai, iskolaorvosok és védőnők egyaránt egyetértettek abban a kérdésben, hogy a drogérintettség mértéke, a drogokkal, drogfogyasztással szembeni tolerancia a különböző iskolatípusok szerint jelentősen szóródik. A tradicionális szelleműnek tartott, régóta működő, magas presztízsű középiskolákban a legalacsonyabb, és a szakiskolákban, a szakközépiskolák 2-3. évfolyamain a legmagasabb. Ez az összefüggés az itt tanuló diákok családi hátterében, a diákok problémás életvezetésében, az egészségkárosító magatartásformák és más deviáns magatartásformák általánosan nagyobb gyakoriságában éppúgy megmutatkozik.

3. A leggyakoribb illegális szer

A különböző területeken dolgozó szakembereknek keményebb drogok használatáról nem volt tudomásuk, elsősorban a marihuána, a diszkódrogok közül az amfetamin, és az egyre nagyobb teret nyerő designer drogok fogyasztása volt a jellemző.

Nagy valószínűséggel illegális kábítószer a kerületen belül is beszerezhetőek, a nagy látencia miatt ennek mértéke nem ismeretes. Az Őrs vezér tere, a szomszédos kerületek diszkói, a kábítószer szempontjából fertőzöttnek számító Budapest VIII. kerület, ahol könnyen hozzájuthatnak a fogyasztók a szerekhez.

4. Legális és illegális szerek használata, a kerület fiataljainak egészségmagatartása

Míg a 2004-ben, a kerületben zajló vizsgálat idején a gyerekek baráti körében, ismerősei között alkalmi vagy rendszeres droghasználó alig akadt, addig 2014-ben rögzített adatok alapján a megkérdezettek közül 284 gyereket kínáltak kábítószerrel, és 156 diák egyszer, vagy többször már ki is próbált valamilyen drogot. A szülő-gyerek bizalom problémáját veti fel, hogy a megkérdezett szülők 75%-a úgy gondolja, hogy gyermeke elmondaná, ha drogot fogyasztana, ezzel szemben a drogot kipróbált gyerekeknek mindössze 31%-a számolt be szüleinek a kábítószer kipróbálásáról.

A diákok ismeretei az egészséges életmódról megfelelő szintűek voltak 2014. évi felmérés során. Pontosabban felsorolták azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják egészségünket. Az egészséges táplálkozás, fizikai aktivitás, dohányzás és alkoholfogyasztás, személyes higiénia, környezetszennyezés, lelki egészség szerepét minden évfolyamon és iskolában kapásból sorolták a fiatalok, jelezve azt, hogy az egészséges életmód választása elsősorban nem ismeretfüggő.

A diákok közel háromnegyede úgy vélte, a sportolás élete része marad az iskolai befejezését követően is. Az alábbiak alapján úgy látszik, hogy a sportos életmód sokaknak vonzó, de nem igazán társul az absztinencia vállalásával, a sportos életmód megfér a szerhasználattal.

A fókuszcsoportos beszélgetésekből kiderült, hogy a kábítószerekkel kapcsolatban is megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, a legális és illegális szereket pontosan sorolják fel. A legális szerek fogyasztását korcsoportjukban a 14 évesek éppoly természetesnek tekintik, mint a 16 évesek, jelezve azt, hogy az iskolában a prevenciós foglalkozásokon elsősorban az illegális szerek kerülnek szóba, az alkohol és dohányzás a háttérbe szorult, pedig reális veszélyt jelent a fiatal diákok növekvő alkoholfogyasztása és dohányzása.

Természetesen a fiatalok attitűdjét legalább ilyen mértékben befolyásolja a társadalom legális szerhasználat tekintetében elfogadó magatartása is. A 2014-es adatok is megerősítették, hogy a diákok az alkoholfogyasztás tekintetében a legelfogadóbbak (dohányzás, alkohol és kábítószer fogyasztás elfogadását vizsgálva), szinte a felnőtt élet szerves részének tekintik azt.

A kutatás alapján a kerületben feltételezhetően még mindig alacsonyabb mértékű a drogérintettség, bár a fiatalok percepciója azonos a hasonló korú, de más kerületben, nagyobb fertőzöttségben élő társaikkal: a droghasználat az ifjúsági szubkultúra részévé vált. Nyíltan beszélnek róla, megfelelő ismereteik vannak a szerek hatásairól, és magasnak vélik a drogérintettséget korosztályukban.

IV. A HELYI STRATÉGIA ALAPELVE

Az elfogadott Stratégia sajátosan XVI. kerületi problémák és lehetőségek figyelembevételével fogalmazta meg az alapelveket, valamint a feladatokat.

- Megelőzés és Egészségfejlesztés alapelve:
Középpontjában a megelőzés kérdései és annak különböző szintereken való megvalósításának lehetőségei állnak. Mivel a legveszélyeztetettebb a fiatalok korosztálya, mivel a pszichoaktív szerek kipróbálása erre az életkorra tehető (a kipróbálás időpontja egyre fiatalabb életkor felé tolódik).
- Kezelés, Ellátás, Felépülés alapelve:
Az egészségügyi szolgáltatások a gyermekvédelemmel, a szociális ellátásokkal szoros együttműködésben képesek a kliens függőségi problémája mellett annak pszichoszociális összefüggéseit is kezelni.
Biztosítani kell az akár a kipróbálás, akár a rendszeres fogyasztóként érintett személyek egyszerű és gyors hozzájutását az állapotuknak leginkább megfelelő ellátáshoz. Továbbá olyan jól átlátható betegutak kialakítását kell megcélozni, melyben a kliensek kezelésben tartása és követése megvalósítható.
- Kínálatcsökkentés alapelve:
A kínálatcsökkentés lényege, hogy törvényi felhatalmazás alapján, hatósági eszközökkel, megakadályozzuk az illegális kábítószerek létrejöttét, illetve eljuttatását a fogyasztóhoz.
A kínálatcsökkentés azokat a módszereket összesíti, amelyek a büntetőjog által tilalmazott egyes magatartásformák felderítésével és megakadályozásával a kábítószerhez való hozzájutás lehetőségének korlátozását célozzák meg.

V. A STRATÉGIÁBAN MEGFOGALMAZOTT FELADATOK

A Képviselő-testület az alábbiak szerint fogalmazta meg az ellátandó feladatokat:

- A helyi KEF koordináló szerepének hatékonyabbá tétele a drogprobléma kezelésének mindhárom beavatkozási területén;
- A KEF, mint tudásközpont szerepének erősítése, a lakosság és a szakemberek megfelelő tájékoztatása érdekében;
- A döntéshozók, a szakemberek, a lakosság szemléletformálása és érzékenyebbé tétele a drogprobléma iránt;
- A felnővekvő korosztályok egészségtudatosságát alakító szakmai és közösségi kezdeményezések számának növelése;
- A fiatalok megszólítása a különböző infokommunikációs technológiák használatával a szermentes értékrend közvetítése és a megfelelő információ átadás érdekében;
- A szabadidő hasznos eltöltését célzó programok támogatása, a szükséges helyszínek kialakítása, az idősebb generáció pozitív részvételének erősítése a fiatalok hétköznapijaiban;
- A pedagógusok eszközrendszerének fejlesztése értékeik és pozitív magatartásminták közvetítéséhez, valamint a generációk közötti kommunikáció eredményessé tételéhez;
- A „jó gyakorlatok” elismerése és továbbadása;
- A köznevelési intézményekben megvalósítandó akkreditált egészségfejlesztési programok kiválasztásának és bevezetésének támogatása;
- Az egészségtudatos fiatalok megerősítését célzó kezdeményezések támogatása, a szermentes életforma népszerűsítése;
- A veszélyeztetett fiatalok számára speciális programok kidolgozása, a kerületi célzott és prevenciók tevékenység fejlesztése;
- A szenvedélybetegségek kezelésében érintett szociális és egészségügyi intézmények, civil szervezetek között összehangolt munkakapcsolat megteremtése, a könnyű hozzáférés, és a jól átlátható betegutak kialakítása érdekében;
- A szenvedélybetegek szociális és egészségügyi (kiemelten a kiskorúak addiktológiai ellátására) ellátásainak fejlesztése a kerületi igényeknek megfelelően;
- A pedagógusok és segítő szakemberek mentálhigiénés karbantartása, számukra szupervízió biztosítása;
- A kínálatcsökkentés területén tevékenykedő intézmények hatékony feladatellátásának fejlesztése;
- A rendőrség helyi bűnmegelőzési munkájának segítése, támogatása.

VI. A STRATÉGIA ALAPJÁN MEGVALÓSULT PROGRAMOK

2014. évben megvalósult programok

A KEF egyik stratégiai célja, hogy az embereket a modern kultúra eszközeivel és nyelvén szólítsa meg. Ezért a KEF feladata, hogy az infó-kommunikációs eszközöket használva keltse fel az érdeklődést és jutassa el a szükséges ismereteket mind az ifjúság, mind a felnőtt társadalom tagjai felé. Ennek érdekében a KEF a 2014-2015-ös évben felújította honlapját, valamint egy ahhoz csatlakozó ifjúsági honlap is fejlesztésre került. A megújult honlap címe: <http://kef.bp16.hu/>

A honlapon a látogató információt talál a helyi KEF-ről. Tájékoztatást kaphat a függőségekről, helyi adatokról, a függőséggel kapcsolatos fogalmakról. Megismerheti a Helyi Drogellenes Stratégiát, cselekvési terveket, a KEF kiadványait.

Kiemelt feladatként szerepel a Stratégiában a szermentes életmód megerősítése, hasznos szabadidő eltöltés lehetőségének megteremtése és a használható információ átadása. E feladat szellemében került megrendezésre „Szeretlen Kertváros” címmel a drogellenes családi nap.

A családi nap színes programokkal várta az érdeklődőket: drogtató, ismeretterjesztő kiadványok, sport programok, sport bemutatók, KRESZ és elsősegélynyújtás oktatás. A gyerekek megismerkedhettek a rendőrség munkájával, a Napraforgó Gyermekjóléti Központ gyermekvédelmi munkájával; továbbá kipróbálhatták az „okos” játékokat és elbeszélgethettek az „Élő könyvtárban” gyógyuló függőkkel.

A KEF tagok 2014. évben Gödöllőn szervezetfejlesztésen vettek részt. A szervezetfejlesztés célja a különböző szakterületen dolgozó KEF tagok együttműködésének erősítése, új munkaformák, módszerek elsajátítása, szakmai konzultáció, információ csere volt.

A programok során közvetlenül kb. 700 főhöz jutott el a KEF, közvetve 2000 főhöz.

2015. évben megvalósult programok

A KEF szakmaközi megbeszélést tartott az iskolai gyermekvédelmi felelősöknek. A KEF tevékenységének bemutatása mellett, tájékoztatás nyújtása és a felmerülő kérdések megbeszélésére került sor.

A KEF tagok ismereteinek bővítése céljából, több konferencián is részt vettek a tagok: Az előrelépés lehetőségei az iskolai egészségfejlesztésben - a Digitális Nemzedék című konferencián, valamint a Magyar Addiktológiai Társaság kongresszusán.

Tavasszal a Kertvárosi Egészségnapra és szeptemberben a Kertvárosi Vígasságokra is kitelepült a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, ahol tájékoztató kiadványokkal, szakemberek tanácsadásával közvetítette a számára fontos információkat.

A Napraforgó Gyermekjóléti Központtal közösen előadás sorozatot indított a KEF a Mindennapi függőségeink majd a Mindennapi kapcsolataink címmel, ahol szakemberek előadásait hallgathatták meg az érdeklődők.

Szervezetfejlesztési tréningre is sor került, melyet Kály-Kullai Károly vezetett. A tréning jelentősége a szakmai hangsúlyok kialakítása és megfogalmazása mellett a csapat kohézió fejlesztése, melynek köszönhetően hatékonyabban szervezhető a KEF további tevékenysége.

A Corvin Művelődési Házban került megrendezésre a szakmai nap, melynek célja a helyi KEF rövidtávú célkitűzéseinek és jövőbeni programjainak ismertetése elsősorban a prevenció iskolai színterein, az oktatási intézményekkel és az iskola egészségügyi dolgozóival való együttműködés kialakítása jegyében. A Szakmai napra meghívást kaptak a kerületben dolgozó gyermekvédelmi felelősök, osztályfőnökök, szabadidő-szervezők, osztályfőnöki munkaközösség vezetői, egészségügyi dolgozók, védőnők, iskolai pszichológusok, szülői szervezetek vezetői.

A BRFK Bűnmegelőzési Osztályának engedélyével megkezdődött a „Ne tedd, Ne tórd!” című kiadvány aktualizálása, A KEF nagyon fontosnak tartja a bűnmegelőzési ismereteket egyaránt érhető és feldolgozható formában továbbítani a diákok, a szülők, és a pedagógusok részére. A kerület minden iskolájának felsős osztályaiba sikerült eljuttatni a kiadványt.

A 2015. évben 2500 főt közvetlenül, 10000 főt közvetve ért el programjaival, kiadványaival a KEF.

2016. évben megvalósult programok

Akkreditált tanfolyam szervezésére került sor a kerület pedagógusainak. A továbbképzés célja, hogy a pedagógusokat felkészítse bűnmegelőzési foglalkozások tartására. A továbbképzés bűnmegelőzési elméleti és gyakorlati ismereteket kívánt elsajátíttatni a pedagógusokkal, hogy az elkövetővé és áldozattá válás témaköreiben önállóan képesek legyenek tanórát tartani. A tanfolyamon 19 pedagógus vett részt.

A KEF ebben az évben csatlakozott – és azóta is szervezője és résztvevője - az Önkormányzat szervezésben megrendezésre kerülő Föld Napja programhoz interaktív programok szervezésével, megvalósításával. A Digitális Tudás sátorban a felkért szakemberek a gyerekek nyelvén, interaktív előadáson ismertették meg őket az etikus mobilkommunikáció és a digitális biztonság témaköreivel. A foglalkozásokon 450 kerületi diák vett részt.

A Corvin Művelődési Házban Klobusitzky György, a Nemzeti Közszerződés Egyetem mestertanára a kamaszokat fenyegető „korosztályos veszélyekről” beszélt a 340 fiatalnak, akik a közúti közlekedésről, a környezetszennyezésről, a legális drogok – mint az alkohol, a koffein, a nikotin vagy a gyógyszerek – és az illegális drogok káros hatásairól kaphattak bővebb információt.

A Kertvárosi Vigasságokon tájékoztató anyagokkal, kiadványokkal, szakemberekkel képviseltette magát a KEF. A nagy tömegeket vonzó kerületi eseményeken való megjelenés alkalmával a lakosság könnyebben megszólítható, számos személyes beszélgetésre nyílik alkalom az addikciók terén.

Az évenként megrendezésre kerülő KEF tréningre a 2016. évben Visegrádon került sor, ahol a tagok a következő tanévre vonatkozóan összeállították cselekvési tervüket, megfogalmazták céljaikat, illetve tevékenységeinek súlypontja is meghatározásra került.

Az iskolai gyermekvédelmi feladatokat ellátó pedagógusoknak szóló kerekasztal beszélgetésen a KEF feladatainak bemutatása, a programokról és azok eredményeiről történő tájékoztatásra került sor, majd a rendőrség droprevenció előadója mutatta be tevékenységét.

A KEF tagjai a Toxikológia2016. – Káros függőségeink toxikológiája című továbbképzésen vettek részt.

A programok 2320 főt közvetve, 1000 főt közvetlenül formában értek el a programok.

2017. évben megvalósult programok

Az iskolai és a körzeti védőnők részére szervezett előadás, valamint az előadás utáni kerekasztal beszélgetés során bemutatásra került a XVI. kerületi KEF, a megvalósult és megvalósítani kívánt programok. Cél volt a függőségre való érzékenyítés és a nagyobb együttműködés kiépítése.

„Interaktív nap a digitális tudás jegyében” címmel felső tagozatos diákoknak szóló esemény került megrendezésre az Erzsébetligeti Színházban. Tizenegy kerületi iskolából, 86 felső tagozatos osztályból, összesen 175 diák, három helyszínen interaktív előadásokon vehetett részt.

Az internet függőség és más kémiai, viselkedési addikciók kapcsolatáról, valamint arról beszélgettek, hogy a fiatalok életére nézve milyen veszélyeket rejt a közösségi médiával való túl szoros kötelék.

Bemutatásra került a Nyíró Gyula Kórház-OPAI Drogambulanciája és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Kreatív Technológia Labor közös prevenciós projektje a 'VoltEgySzer' applikációban megjelenő képregény történeteinek nyomtatott formában történő megjelentetése, szakmai elérhetőségekkel történő kiegészítése.

Magával az applikációval már korábban megismerkedtek a gyerekek. Az applikáció célja, hogy újszerű, a felhasználók számára is érdekes módon nyújtson segítséget, illetve hasson mind a fiatalokra, mind a szüleikre.

7. osztályos tanulókkal a Nemzeti Közszerződési Egyetem mestertanára, Klobusitzky György „beszélgetett” a kamaszokat fenyegető „korosztályos veszélyekről”: közúti közlekedés, környezetszennyezés, legális és illegális drogok káros hatásai. A beszélgetés során a veszélyek felismerésére és kivédésére szolgáló módszerekkel ismerkedhettek meg.

A Kertvárosi Vigasságokon való megjelenés lehetőséget adott, hogy nagyszámú érdeklődő megismerhette a kerületi KEF munkáját, kiadványait.

Együttműködési megállapodás a XV. kerületi KEF-lel. Az együttműködés során megtörtént a tapasztalatcsere és jó gyakorlatok megismerése, átadása.

A Magyar Addiktológiai Társaság XI. Országos Kongresszusán a XVI. kerületi KEF két tagja, Németh Lóránd és Dr. Csorba József tartott előadást.

2018. évben megvalósult programok

Az év első prevenciós előadására 2018. februárjában került sor a XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal házasságkötő termében, melyen a kerületi iskolák 8. évfolyamos tanulói, a KEF tagjai, védőnők vettek részt. Az Emberbarát Alapítvány képviselői tartottak előadást "A jövő nemzedéke: Lányok és fiúk az Emberbarát Alapítvány Gyermek- és Ifjúsági Addiktológiai Rehabilitációs Intézetében" címmel. Hat iskolából összesen 59 fő 8. osztályos diák érkezett.

Az előadás keretében egy kisfilm került bemutatásra a Budapest X. kerületében működő Emberbarát Alapítvány Alkohol- és Drogrehabilitációs Intézetéről. A program záró része interaktív edukációs foglalkozás keretében zajlott gyógyulófélben lévő kortárs fiatal szenvedélybetegek bevonásával, akik hiteles információkat nyújtottak a kortársaik számára.

A XIII. Kerületi Prevenciós Központ és a Nyíró Gyula Kórház-OPAI Drogbeteg Gondozójának munkatársai közös munkájából született a függőség témájú szabadulószoza, melyet a KEF tagok megtekintettek. A Tudat-törő (Mind-breaker) munkacímen futó szabadulószoza egy függő személy tudatát szimbolizálja. Ez mind a vizuális megvalósításban (pl. emlékfoslányok hangbejatszások, animációk formájában; elvonási tünetek érzékeltetése), mind a logikai feladványokban megnyilvánul. Közben megismerik a különféle kábítószereket, azok veszélyeit, és a függőségből való gyógyulás nehézkes folyamatát is. Az interaktív, játékos módszerekkel felépített prevenciós programot középiskolásoknak szánták a készítőik.

A KEF a Sziget Droginformációs Alapítványhoz tartozó „Zsiráfos Busz” Életvezetési Központ interaktív prevenciós-életmód programjával vett részt a Kertvárosi Egészségnapon, továbbá drogtató kitöltésére, „részegszemüveg” szimulációs szemüveg kipróbálására volt lehetőség. A KEF kiadványai a rendezvény által nagy számban jutottak el a kerület lakosaihoz.

A Föld napján a felső tagozatos diákok a KEF sátorban szabadterre adaptált prevenciós szabaduló szobát vehették birtokukba. A programot Szedmák Eszterrel, a XIII. kerületi KEF koordinátorával, a szabaduló szoba projektvezetőjével együttműködve valósult meg. Minden feladat a szerhasználattal, kábítószerrel volt kapcsolatos.

Dr. Zacher Gábor előadására „Mindennapi függőségeink” témakörben a Szerb Antal Gimnázium dísztermében került sor. Az előadás az alkohol, kábítószer, dohányzás mellett egyéb lehetséges függőségekről is szólt, mint a koffein, vásárlás, közösségi média, mobiltelefon, televíziós sorozatok, testedzés, csokoládé, étkezés, munka stb. Célcsoportja a gimnázium 9-12. évfolyamos diákjai, pedagógusai voltak.

Szakmai konferencia megszervezése kerületi pedagógusoknak - védőnőknek az elterelésről a Napraforgó Család - és Gyermekjóléti Központban. Cél volt az eltereléssel kapcsolatos ismeretek bővítése, a tevékenység bemutatása. Eröss Gyuláné, szociálpedagógus, családterapeuta, a Válaszút Drogkonzultációs Iroda munkatársa nyújtott ebben segítséget előadásával.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szociális munkásai óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatást nyújtanak a köznevelési intézményekben tanuló gyermekek számára a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján 2018. szeptember 1. napjától. A KEF valamennyi érintett munkatárs számára a költségek átvállalásával lehetővé tette „A drogprevenció iskolai lehetőségei” témakörben egy akkreditált továbbképzésen való részvételt, melyet a ráckeresztúri Magyar Református Egyház Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió Drogterápiás Otthona szervezett.

A KEF 2019. tavaszán szeretett volna a kerületbe járó 1-2. osztályos gyermekek részére a Sziget Droginformációs Alapítvány Életvezetési Központja által megtartott interaktív programot biztosítani az egészségtudatos nevelés minél korábbi elkezdése érdekében. Ehhez 14 kerületi iskolában felmérésre kerültek az igényeket. Mindegyik iskola pozitív visszajelzést adott, a KLIKK fennhatósága alá tartozó intézmények mellett a Néri Katolikus iskola és a Bornemisza Péter iskolája is.

A KEF vásárolt a meglévő 1 db ún. „részegszemüveg” mellé további 4 darabot, melyek különböző módon szimulálnak drogos és alkoholos befolyásoltságot. A szemüvegek kölcsönözhetőek pl. rendőrségi prevenciós előadásokhoz, illetve a KEF is használja majd azokat programjai során.

Az év végén elkészült a KEF új, modern zászlója, ami könnyű használhatósága miatt minden rendezvényre kivehető, felállítható.

2019. évben megvalósult programok

Immár második alkalommal a KEF a Sziget Droginformációs Alapítványhoz tartozó „Zsiráfok Busz” Életvezetési Központ interaktív prevenciós-életmód programjával vett részt a Kertvárosi Egészségnapon. Szücsi Gábor KEF tag segítségével a rendőrséggel koordinálva a helyszíni megjelenés összehangolása mellett közösen került felállításra egy biciklis-gokartos akadálypálya, amivel a programkínálat is bővült és az elérhető korosztály is szélesedett.

A Föld napján a felső tagozatos diákok részére a tavalyihoz hasonlóan Szedmák Eszterrel, a XIII. kerületi KEF koordinátorával, a szabaduló szoba projektvezetőjével együttműködve ismételt megvalósult a kültéri szabaduló szoba. Kapcsolódva a feladatokhoz a KEF a gyermekek számára a különböző drogok, illetve alkohol hatását szimuláló ún. „részegszemüveg” segítségével ügyességi feladatokat szervezett.

2019. április 24.-május 17. között a Sziget Droginformációs Alapítvány Életvezetési Központjának egészségmegőrző programja zajlott az úgynevezett Zsiráfos busz segítségével a kerület valamennyi általános iskolás 1. és 2. osztályos gyermekek részére.

A Sziget Droginformációs Alapítvány Életvezetési Központja 14 általános iskola összesen 67 darab 1-2. osztálya (mintegy 1700 gyermek és 80 pedagógus) számára tartott egészségmegőrző foglalkozásokat. A mozgó osztályterem kiragadja a diákokat a megszokott életterükből, újdonságokat, izgalmas feladatokat és lehetőségeket kínál.

A Göllész Viktor Általános Iskolában autizmussal, enyhébb értelmi sérült gyerekeit is sikerült megnyitni és szóra bírni. Ez is bizonyítja, hogy a különleges helyszín nagy hatással van az ott megforduló gyerekekre. Az ott zajló szituációs játékok pedig mindenkit arra ösztönöznek, hogy tanulva játszanak, sok-sok új ismeretre szert téve. Egy függőséggel küzdő esetben a gyógyítás már nagyon nehéz, ezért érdemes a hatékony megelőzésre helyezni a hangsúlyt, azt minél fiatalabb korban elkezdni.

"Az én csodálatos testem és lelkem" programot az intézmények örömmel fogadták. A speciális mozgó osztályteremben az egészséges, tudatos életmódra hívták fel a figyelmet, a korosztályoknak megfelelő programokkal igyekeztek a gyerekeket rávilágítani a természetes életszeretetre, megtanítva őket a helyes döntések meghozatalára. Nem pusztán a „nem”-et mondani fontosságára próbálják őket megtanítani, hanem arra is, mennyi mindenre tudnak „igen”-t mondani, miben tudnak örömet találni, illetve szerezni másoknak.

A programba részt vevő iskolák 1-1 Clementoni - Anatómia laboratórium nevű fejlesztő játékot kaptak ajándékba, melynek segítségével a gyerekek játékos formában tudják feleleveníteni az emberi testtel kapcsolatban tanultakat.

A Kertvárosi Vigasságokon a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ volt jelen a rendezvényen KEF tagként, a mulatsághoz illő könnyedebb programelemekkel. A rendőrség részéről Szücsi Gábor KEF tag volt jelen, aki a BRFK központi telephelyéről hozott pl. ujjlenyomat vételére alkalmas eszközt.

2019. októberében az Erzsébetligeti Színház és Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat Kábítószerügyi Egyeztető Fóruma közösen a megelőzés jegyében egy rendhagyó programra, Szabó Kimmel Tamás Széttépve c. koncertszínházi előadására hívta a XVI. kerületi Táncsics Mihály Általános Iskola és Gimnázium, a Corvin Mátyás Gimnázium, a Szerb Antal Gimnázium 11. évfolyamára járó és érettségi előtt álló diákjait, valamint a programhoz pilot jelleggel kapcsolódó prevenció elő- és utófoglalkozáson részt vevő Táncsics Mihály Általános Iskola és Gimnázium 9. b, és a Szerb Antal Gimnázium 10. a osztályait az Erzsébetligeti Színházba.

Az előadás a függőségekről szólt, mellyel nap, mint nap mindenki találkozik, valamilyen formában, észrevehetetlenül vagy látványosan mindenkinek az életében jelen van, de mégsem beszélünk róla eleget. Az előadás azt boncolgatja, hogy miért indul el valaki egy olyan veszélyes úton, ahonnan nagyon nehéz, sőt sokszor lehetetlen visszafordulni.

A 95 perc hosszúságú előadáson mindösszesen 504 fő, valamint a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, az Észak-Pesti Tankerületi Központ, Budapest XVI. Kerületi Rendőrkapitányság, valamint a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) 13 fő szakmai delegált jelezte részvételi szándékát. A prevenció célú és tárgyú előadáson az érdeklődők számára a XVI. kerületi KEF ingyenesen biztosította a belépést.

VII. ÖSSZEGZÉS, JÖVŐKÉP

Fővárosi viszonylatban a XVI. kerület – az előzetes adatok figyelembe vételével – jelentős mértékű pozitívummal bír az országos viszonylatokhoz képest, kevésbé veszélyeztetettnek számít, mert nincsenek disco-k, plázák, a prevenciós programok szervezése pedig folyamatos.

Eredmények:

- a KEF koordináló szerepe hatékonyabbá vált, amit elősegített a 2018. évben elfogadott új Szervezeti és Működési Szabályzat,
- kialakult egy rendszerszemléletű gondolkodás és a stratégiai tervezés a függőségek prevenciója terén,
- rendszeressé vált a prevenciós tevékenység a közoktatási intézményekben,
- a fiatalok elérése nemcsak a hagyományos előadások alkalmával történt meg, hanem különböző infokommunikációs technológiák használatával pl. 'VoltEgySzer' applikáció megismertetése,
- a pedagógusok, védőnők eszközrendszerének fejlesztése
- jó gyakorlatok elismerése, továbbítása: Emberbarát Alapítvány munkája, XIII. Prevenciós Központ által kidolgozott, függőség témájú szabaduló szoba megismerése és a szabadtérre adaptálása

Hiányosságok:

- a köznevelési intézményekben megvalósítandó akkreditált egészségfejlesztési programok megvalósítása, melynek oka volt a 20/2012. (VIII. 31.) számú EMMI rendelet 128. § (7) bekezdésének megfelelő programok hiánya, viszont mostanra már a Nemzeti Népegészségügyi Központ folyamatosan végzi a programok minősítését, melyekre a jövőben támaszkodhatunk
(<https://www.nnk.gov.hu/index.php/iskolai-egeszsegfejlesztesi-program-iep/ajanlott-programok>)
- a szenvedélybetegek szociális és egészségügyi (kiemelten a kiskorúak addiktológiai ellátásra) ellátásainak fejlesztése a kerületi igényeknek megfelelően pl. a kerületben nem működik szenvedélybetegek nappali intézménye,
- szupervízió biztosítása a pedagógusok és segítő szakemberek részére a függőségekkel kapcsolatosan,
- a kínálatcsökkentés területén tevékenykedő nem kerületi szervezetekkel az együttműködés fejleszthető lenne,
- a fiatalok megszólításában a különböző infokommunikációs technológiák használata megtörtént, viszont ezek használat hatékonyságuk függvényében felülvizsgálandó

A XVI. kerületi KEF következő időszakban végzett munkájára minden bizonnyal hatással lesz, hogy 2019. augusztus 1. napjától a Kormány 1428/2019. (VII. 26.) számú Korm. határozata és a 180/2019. (VII. 26.) számú Korm. rendelete alapján a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságtól a Nemzeti Népegészségügyi Központhoz került a drogpolitikai feladatkör, köztük a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokkal kapcsolatos feladatok koordinációja.

Továbbá a Fővárosi Közgyűlés 2019. február 20-án döntött a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum létrehozásáról melynek elnöke a főpolgármester, társelnöke pedig Budapest rendőrfőkapitánya. Az elfogadott előterjesztés szerint a fórum megalakítását az tette szükségessé, hogy a korábbi, klasszikus kábítószerrel mellett egyre inkább elterjedtek az új pszichoaktív anyagok, az úgynevezett dizájner drogok, és a kábítószernek nem minősülő, tiltólistán nem szereplő, tudatmódosító szerek.

Az elképzelés alapján két fő feladata lesz a Budapesti Kábítószerügyi Fórumnak. Egyrészt, hogy összefogja a kerületekben működő helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok munkáját és az egyes kerületekben kidolgozott és helyesnek gondolt jó gyakorlatokat más kerületek részére is továbbítsa. Másik kiemelt feladata lesz a fővárosi helyzet feltárása, a leginkább érintett területek meghatározása.

A 2020-2025. évi Budapest Főváros XVI. kerületének Drogellenes Stratégia alapjainak elkészítéséhez szükséges egy újabb kutatás a kerületben élők függősséggel kapcsolatos érintettségéről, véleményéről, tájékozottságáról, aminek plusz pénzügyi vonzata lesz.